



# הלוך הלכו העצים

פעילות זו מבוססת על משל יותם  
כפי שמופיע בספר שופטים פרק ט', פסוקים ח' – טו'

## מטרת הפעילות:

- הכרת עצי ארץ ישראל והבהרת ההבדלים ביניהם.
- הפעלת מערכת שיקולים בקבלת החלטות.

## אביזרי עזר:

- \* תמונות של ששה עצי ארץ ישראל: ברוש, זית, אקליפטוס, תמר, שקד וכליל החורש חתוכות כפאזל.
- \* חומר מצולם ומידע על העצים הנ"ל, מתוך אנציקלופדיות ומקורות עיון אחרים.
- \* בריסטולים.
- \* מכשירי כתיבה.

## מהלך הפעילות:

1. כל חניך נוטל חלק של פאזל מהסלסילה שבמרכז המועדון. על החניכים להתארגן בקבוצות עצים, לאחר שמצאו את החלקים המשלימים.
2. כל קבוצה מרכיבה את פאזל העץ שלה. המדריך יציג שאלה: עליכם להחליט איזה עץ מהעצים ראוי שישתל במרכז הכפר/הפנימיה!
3. כל קבוצה מתבקשת להכין נאום שכנוע בו עליה להסביר ולנמק מדוע דווקא העץ שלה ראוי להישתל במקום מרכזי בפנימיה. הקבוצה תעזר בדפי המידע, הספרים והאנציקלופדיות. לשלב זה נקציב כ- 30 דקות.
4. כל קבוצה תציג את נימוקיה ואת כרזת התעמולה שלה. \* חשוב לעודד ויכוח בין הקבוצות. יש לתת לקבוצה להעלות טיעונים ולעודד את שאר הקבוצות להביא טיעוני נגד ולהתווכח (לקחת בחשבון את הנתונים והצרכים של הכפר/הפנימיה)
5. שופט או שופטים שנבחרו מראש, יקבעו וינמקו מיהו העץ המתאים ביותר להשתל בכפר.

\* חומרי עזר אפשר למצוא באנציקלופדיות כלליות, אנציקלופדיות החי והצומח, צמחי מרפא- נ.קריספיל, חוברות פשוט וסלעית.

## זֵית:

עץ פרי משבַּעַת המינים שנתברכה בהם ארץ ישראל.  
אחד משלֵשֵׁת הגדולים החשובים בארץ. הפרי ראוי לאכילה וגם  
משמש להכנת שמן. שמן הזית משבח למאכל, לרפואה ולקוסמטיקה.  
עץ הזית מאד עמיד ומתקיים לדורות. בנגרות משתמשים בו בתעשית  
חפצי חן ואמנות משום שהוא קל ונוח לעצוב.

## בְּרוֹשׁ:

עץ יער גבוה ומרשים.  
צבעו ירוק כהה והוא חזק ועמיד בתנאים קשים.  
משמש בעקר לבנין ונגרות - ללוחות, ארגזים, ידיות ומברשות.  
פרי הברוש הוא אצטרבל עגל.  
לאורכם של פרדסים ותיקים אפשר לראות שדרות ברושים שנטעו  
ב'שוברי רוח - להגנת עצי ההדר מפני הרוח.

## אַקליפּטוס:

עץ יער קשוב מא'ד בישראל ממשפחת ההדסיים.  
שמו לטיני ופרושו "מכסה היטב". ז'את בשל היות הפרח בטרח פתיחה מכסה  
במכסה הנושר עם הפריחה. עלי העץ ריחניים ואפשר במבט מול האור, לראות  
בהם נקודות שמן אתרי. שמו האקליפטוס משמש בתעשייה ובקפואה האקליפטוס  
פורח גם בקיץ בעונה דלת פרחים, ומשמש כמקום מרעה לדבורים, דבש  
האקליפטוס מיוחד בריחו ובטעמו.  
בימי קום המדינה נטעו עצי אקליפטוס כדי לסייע ליבוש הבצות ואחר כך נפוץ  
בכל הארץ.  
גדולו של העץ מהיר והוא משמש חמר גלם לצרכים שונים: קורות וקרשים  
לבנין, רהיטים והסקה.

## שקד:

עץ פרי. שמו נתן לו כנראה בזכות פריחתו המקדמת והבשלתו  
המהירה: שקד - שקד.  
העץ עומד בשלכת בחורף ומיד בתחלת האביב פורח בשפע פרחים  
לבנים - ורדים.  
הפרי מבשיל בקיץ ואפשר לאכ'ל אותו גם לפני שהגלעין מתקשה  
(שקדים ירוקים).  
בתעשייה משתמשים בגלעינים של השקד בעקר כמלוי להכנת מרציפון  
ותוספת לשוקולד.

## תָּמָר מְצוּי:

עץ פָּרִי מִמְשַׁפַּחַת הַדִּקְלִיִּים מְשַׁבֵּעַת הַמֵּינִים שְׁנֵשֶׁת־בְּחָה בָּהֶם אֶרֶץ  
יִשְׂרָאֵל.

הָעֵץ בֶּעַל גֹּזַע אֶחָד שְׂגֹבְהוּ יָכוֹל לְהִגִּיעַ עַד 20 מָטֵר.  
בְּרֹאשׁ הַגֹּזַע כֶּתֶר שֶׁל עָלִים גְּדוּלִים - "כַּפּוֹת תְּמָרִים".  
בְּסִכּוֹת הָעָלִים מְשַׁמְשֵׁים לְלוּלָב וְלִסְכָךְ.  
הַפְּרוֹת מְבַשִּׁילִים בְּתַחֲלַת הַשָּׁנָה וּבְעֵלֵי צוּרוֹת וְזֵנִים שׁוֹנִים.

## כָּלִיל הַחֹרֵשׁ:

עץ בִּינוֹנִי, צָבַע הַגֹּזַע אֶפְרָפֶר שֶׁחָר וְעָלָיו נִמְשָׁכִים חֲרִיצֵי אֶרֶץ.  
צָבַע הַפְּרָחִים שֶׁל הָעֵץ - נֶרֶד-לִילָךְ, בְּעֶרְבִית "כָּלִילִי" וּמִכָּאן שְׁמוֹ הָעֵבְרִי.  
תוֹשְׁבֵי הַגָּלִיל הָעֶרְבִים וְהַדְּרוּזִים נוֹהֲגִים לְאַכֹּל אֶת הַפְּרָחִים הַצְּעִירִים.  
טַעֲמָם הַחֲמָצְמִץ, הַמְשַׁתְּלֵב בְּטַעַם הַמְּתוֹק שֶׁל הַצּוּר, חָבִיב עֲלֵיהֶם כְּסִכְרִיּוֹת. הָעֵץ נוֹדַע  
מִשׁוּם כֶּךָ גַּם כְּצֶמַח דְּבִשׁ.  
בְּזִכּוֹת קוֹמְתוֹ הַקִּטְנָה הוּא מִתְּפַתַּח כְּעֵץ חֲסוּי תַּחַת עֲצֵי אֵלוֹן, הַמְּגַנֵּים עָלָיו מִפְּנֵי  
רוּחוֹת.

הָעָלִים גְּדוּלִים, עֲגֻלִים, תְּמִימִים, דְּמוּיֵי לֵב בְּבִסְיָם וְצָבָעֵם יָרוֹק כָּהֵה.  
הָעֵץ פּוֹרֵחַ מִקֶּדֶם בְּאַבִּיב וְלַעֲתִים גַּם בְּעוֹנַת הַסֵּתוּ.  
הַפְּרָחִים עָרוּכִים בְּאֲשֶׁכּוֹלוֹת עַל עֲנָפִים צְעִירִים וְעַל פְּנֵי הַגֹּזַעִים הַבוֹגְרִים.

זית



ברוש



©"ילדים בסיכוי - המועצה לילדי פנימיות", המרכזיה החינוכית ב"אחוזת שרה"

## אקליפטוס



## שקד



## תמר מצוי



## כליל החורש

